

LAM NGO

Verdreven naar de ZEE

Verhalen van Vietnamese
bootvluchtelingen
in Nederland

Inkijkexemplaar

Verdreven
naar de
Zee

Inkijkexemplaar

Inkijkexemplaar

LAM NGO

Verdreven naar de ZEE

Verhalen van Vietnamese
bootvluchtelingen
in Nederland

Inkijkexemplaar

Afbeelding omslag: Vietnamese vluchtelingen worden gered van een vissersboot
350 mijl ten noordoosten van Cam Ranh Bay, Vietnam, nadat ze acht dagen
op zee hebben doorgebracht. World History Archive / Alamy Stock Photo

Ontwerp: Bart van den Tooren
Kaart Vietnam op omslag: Elgraphic
Foto auteur op omslag: Gerlo Beernink

ISBN 978 94 6456 515 7
e-ISBN 978 94 6456 516 4
NUR 401 | 686

© 2025 L. Ngo, p/a Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen
© 2025 Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of
openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de
afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn
benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

Meer dan de nijd of het verdriet
heeft het gemis mijn vader getekend,
in die lange jaren, sinds de oorlog
leidde naar het kamp,
naar de boot,
naar het eiland
en naar hier.

Mijn vader keerde nimmer op zijn stappen terug.
Maar ik weet het zeker:
in wezen is hij nooit vertrokken

CATHERINE VUYLSTEKE
(uit: *Viet Bleu*, 2006: Azul Press)

Inhoud

Proloog 9

Tam Ngo

Inleiding 13

Vietnamezen in Nederland 19

John Kleinen

Verhalen van bootvluchtelingen 39

Het onderwijs in Vietnam 40

Kim-Sa Luong 43

Van Dao Nguyen 53

De Nationale Politie 60

Dac Trung Nguyen 63

Bach Tuyet Truong 75

De religie in Vietnam 82

Kim Thanh Binh Ta 87

Van Cong Huynh 97

Kinderen op de vlucht 110

Trang Hang 113

Huu Phuoc Nguyen 119

Kwetsbare volwassenheid 126

- Lam Ngo* 129
Nhu Tuyet Nguyen 137
Le Hong Hung Nguyen 143
Kim Luan Pham 151
Lanh Scholten-Nguyen 159

In dienst van de Republiek 168

- Quoc Sung Tran* 171
Van Thang Tran 183
Quyet Thang Nguyen 189
Van Vinh Tran 197
Thanh Quang Nguyen 207

**De opvang van Vietnamese bootvluchtelingen
in Nederland 218**

- Henk van der Velde* 221

Dankwoord 229

Kort overzicht van de Vietnamese geschiedenis 231

Woordenlijst 236

‘Het is wel een beetje gek, want ik ken het verhaal van mijn vader al van kinds af aan. Alhoewel, ik heb in de loop der jaren steeds losse fragmenten ervan meegekregen en moest zelf in mijn hoofd de puzzelstukjes bij elkaar rapen.

Nog nooit hebben mijn pa en ik in detail gesproken over zijn vlucht uit Vietnam en zijn aankomst in Nederland.’

Proloog

TAM NGO

Het is zondagmiddag 3 september 2023. Ik denk dat ik inmiddels al meer dan twintig verhalen van Vietnamese bootvluchtelingen heb gelezen. Er zit er niet een tussen dat geen indruk maakt op mij. Ze zijn zowel heldhaftig als hartverscheurend. Maar geen enkel verhaal maakt zoveel indruk op mij als het verhaal van Lam Ngo. Dat is eigenlijk ook niet zo gek, want Lam Ngo is mijn vader. Maar tegelijkertijd is het ook wel een beetje vreemd, want ik ken zijn verhaal al van kinds af aan. Alhoewel, ik heb in de loop der jaren steeds losse fragmenten ervan meegekregen en moest zelf in mijn hoofd de puzzelstukjes bij elkaar rapen. Nog nooit hebben mijn pa en ik in detail gesproken over zijn vlucht uit Vietnam en zijn aankomst in Nederland.

Überhaupt spraken wij elkaar niet veel. Dat had vooral te maken met de relatie die wij als vader en zoon met elkaar hadden. Of beter gezegd niet met elkaar hadden. Want hoewel we tijdens mijn jeugd veel tijd met elkaar doorbrachten, had ik toch het gevoel dat we langs elkaar heen leefden. Ik begreep hem niet. Hij leek een warme man naar de buitenwereld toe, maar thuis leek hij wat koud. Indertijd heeft het mij als kind – en als puber des te meer – gefrustreerd. Ik wilde het destijds afdoen als een gebrek in zijn karakter. Jaren later als volwassene kwam ik tot het inzicht dat ik zijn kant van het verhaal moest leren kennen. Ik

hoopte daarmee dichterbij elkaar te komen als vader en zoon.

Het is echter niet zo vanzelfsprekend om als zoon in een Vietnamese huishouden zomaar openlijk over je gevoelens te praten met je vader. Dit is een cultureel dingetje dat erg moeilijk is uit te leggen in Nederland, maar toch sterk aanwezig is in de meeste Vietnamese huishoudens. Ik heb lange tijd gewacht op de perfecte gelegenheid. Voor mij betekende de perfecte gelegenheid dat we openhartig maar op een luchtige manier met elkaar konden praten en vooral op zijn initiatief. Toen mijn vader in 2020 met mij deelde dat hij een project wilde starten, waarbij hij persoonlijke verhalen van Vietnamese bootvluchtelingen zou verzamelen en delen met de wereld, had de perfecte gelegenheid zich aangediend. Ik kon niet snel genoeg aangeven dat ik samen met hem het project wilde opzetten.

Zodoende hebben we de afgelopen jaren samen opgetrokken om het project tot stand te brengen. In die periode ben ik ontzettend veel te weten gekomen over mijn pa, de Vietnamese gemeenschap in Nederland, maar ook tegen mijn verwachtingen in over mezelf.

Een heel indringend besef is dat mijn vader 24 jaar oud was toen hij hier in Nederland aankwam. Hij kwam hier zonder ouders, zonder geld en zonder enige kennis van de cultuur van het land waar hij was aangekomen. Dat staat in scherp contrast met waar ik in het leven stond op diezelfde leeftijd. Ik studeerde aan een universiteit, zat op een sportvereniging, ging stappen met mijn vrienden, uiteraard gesponsord door mijn ouders. Eigenlijk een typisch Nederlandse lifestyle die mijn vader nooit heeft mogen meemaken. Hij was veel te druk bezig met de Nederlandse taal en cultuur te leren, een Nederlands diploma te behalen, geld te verdienen, een bestaan op te bouwen en dat allemaal zonder de steun van ouders die ik wel altijd heb gehad. Ik begin dan ook te begrijpen waarom we elkaar al die tijd niet hebben begrepen. Een gedisciplineerde levensstijl met nadruk op educatie en minder op sociaal leven is geen cultureel stereotype, maar voor hem een pure noodzaak voor overleving. Voor mij ging dat niet op. Mijn welvaart en welzijn waren verzekerd door de zorg van mijn ouders. Daardoor lagen mijn prioriteiten simpelweg heel ergens anders. Onze belevingswereld op 24 jaar lag gigantisch ver uit elkaar.

Inmiddels is het wederzijdse begrip tussen mijn vader en mij flink verbeterd. Puur omdat we erkennen dat onze belevingswereld zoveel verschilt, kunnen we makkelijker accepteren dat we verschillende opvattingen hebben. Dit is voor mij een mooie les die ik geleerd heb

door het literaire avontuur dat ik met mijn vader aanging. Ik hoop hiermee dat ik mijn leeftijdgenoten met dezelfde achtergrond van Vietnamese bootvluchtelingen kan inspireren om zich te interesseren in hun eigen geschiedenis en op die manier meer waardering te krijgen voor hun ouders.

Daarnaast hoop ik dat deze gedachtegang zijn weg vindt in de Nederlandse maatschappij. Polarisatie lijkt sterker dan ooit en wederzijds begrip lijkt ver te zoeken. Het vluchtelingendebat is weer opgelaaid sinds de oorlog in Oekraïne. De verhalen in dit boek bieden een inkijkje in de belevingswereld van vluchtelingen en kan ongeacht iemands standpunt een nieuw perspectief bieden dat voorheen niet werd gezien.

In november 2023 werd ik 33. Op die leeftijd mocht mijn vader mijn geboorte meemaken. Dit heeft mij aan het denken gezet over wat ik later aan mijn toekomstige kinderen wil meegeven. Dat hun belevingswereld waarschijnlijk meer op de mijne zal lijken, stelt mij enigszins gerust dat het goed gaat komen. Echter zal ik ongetwijfeld ook het verhaal van mijn vader en die van de andere Vietnamese bootvluchtelingen vertellen. Zodat deze verhalen geen niet-vertelde verhalen meer hoeven te zijn.

Inleiding

Dit boek dat voor u ligt, vertelt een belangrijk, vaak vergeten hoofdstuk uit de Nederlandse geschiedenis: de verhalen van Vietnamese bootvluchtelingen die eind jaren zeventig tot begin jaren negentig naar Nederland kwamen. Het is een bundeling van persoonlijke getuigenissen van mensen die, net als ikzelf, hun geboorteland ontvluchtten na de Vietnamoorlog en een onzekere toekomst tegemoet gingen. Vaak hebben ze hun ervaring nog nooit eerder met hun kinderen en kleinkinderen gedeeld.

Zelf werd ik in 1981 gered door het Nederlandse containerschip *Nedlloyd Hoorn* op de Zuid-Chinese Zee. Via het vluchtelingenkamp aan de Hawkins Road in Singapore vond ik uiteindelijk een nieuw thuis in Nederland. Hoewel ik hier met open armen werd ontvangen, kwam ik ook in aanraking met onbegrip en discriminatie, ervaringen die velen van mijn lotgenoten delen. Toen ik in Nederland kwam wonen, verbaasde ik me nogal over een sfeer van anti-amerikanisme en zelfs procommunisme in bepaalde kringen. Ik werd door sommige

Het op 30 april 2016 ingehuldigde Vietnamese bootvluchtelingenmonument op het terrein van de Van Hanh-pagode in Almere.

Herkomst: Gerlo Beernink.

mensen met dergelijke sentimenten gezien als een collaborateur met de Amerikanen tijdens de oorlog in Vietnam, hoewel ik toen nog minderjarig was.

Vooraf dankzij mijn werk op het Koninklijk Instituut van Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) in Leiden koesterde ik het idee om de verhalen van Vietnamese bootvluchtelingen in Nederland bijeen te brengen. In het instituut bevond zich een groot aantal interviews met mensen afkomstig uit de voormalige Nederlandse koloniën. Velen van hen verbleven al decennialang in Nederland, maar hun vaak aangrijpende verhalen werden bijna niet verteld. En deze interviews lagen niet bepaald te verstoffen; velen kwamen ze beluisteren. Ik heb gemerkt hoe belangrijk de emotionele waarde ervan was voor de families van de geïnterviewden, in het bijzonder de jongere generaties, om het verhaal van hun eigen (groot)ouders te leren kennen. Want die wilden er bijna nooit over praten.

Dit boek is een poging om óók verhalen vast te leggen en een stem te geven aan de eerste generatie van de voormalige bootvluchtelingen uit Vietnam, die vaak in stilte leed en nooit de volledige ruimte kreeg om hun ervaringen te delen.

Net als mensen met een koloniale achtergrond vonden en vinden ook veel Vietnamese bootvluchtelingen het lastig om hun eigen verhalen met (klein)kinderen te delen. Hetzij door de heftige eigen emoties, die bij het vertellen van hun eigen verhalen naar boven komen, hetzij door de taalbarrière die ze behoorlijk kan belemmeren. Ik heb echter gemerkt dat veel mensen belangstelling hebben voor de verhalen van vluchtelingen. Men wil graag weten waarom iemand moest vluchten. Hoe werd zo'n – riskante – vlucht georganiseerd? Hoe was de redding? Hoe was de situatie in de vluchtelingenkampen? Hoe ervaart een vluchteling het leven na aankomst in Nederland? En hoe kijkt men momenteel naar het land van herkomst? Ook hoop ik een bijdrage te leveren aan de huidige discussie over het asielbeleid en hoop ik voor meer begrip voor de situatie van vluchtelingen van toen en nu.

Dit boek opent met een proloog van mijn zoon, Tam. Door zijn ont-hullende woorden begrijp ik beter de culturele en generatieverschillen die ons lange tijd van elkaar hebben vervreemd. Vietnamdeskundige John Kleinen geeft de lezer inzicht in de historische context van de Vietnamese gemeenschap in Nederland en de bredere sociaal-politieke omstandigheden die hebben geleid tot de massale vlucht van Vietnamese burgers.

Hierna volgt de kern van het boek, achttien persoonlijke verhalen van de eerste generatie Vietnamese bootvluchtelingen. Deze verhalen zijn onderverdeeld in verschillende thema's. Voorafgaand aan het verhaal van een leraar en een schooldirecteur geef ik een korte inleiding over het onderwijs in Vietnam, zodat hun verhalen beter worden begrepen. Het verhaal van een politieagent en een undercoveragent wordt voorafgegaan door algemene informatie over de Nationale Politie van Zuid-Vietnam. Voor de verhalen van twee geestelijken beschrijf ik hun religieuze context in Vietnam. Voor de minderjarige vluchtelingen en jonge bootvluchtelingen heb ik voor elke leeftijdsgroep een inleiding geschreven over hun rol binnen de Vietnamese gemeenschap en de bredere maatschappij. Daarnaast worden de achtergronden van militairen en overheidsfunctionarissen binnen een apart thema behandeld.

Een hoofdstuk is gewijd aan Henk van der Velde, een hulpverlener van het eerste uur, die vanuit Nederlands perspectief verslag doet van de inspanningen om Vietnamese vluchtelingen te ondersteunen. Om de lezer verder te helpen met het begrijpen van de historische context, zijn een kort overzicht van de Vietnamese geschiedenis en een woordenlijst opgenomen.

De verhalen in dit boek raken aan terugkerende thema's, zoals de redding van Vietnamese vluchtelingen door Nederlandse schepen, hun verblijf in vluchtelingenkampen in Zuidoost-Azië en het vinden van hun weg in de Nederlandse samenleving met alle ups en downs. Deze ervaringen, die voor sommigen ver in het verleden liggen, vormen de basis van onze gedeelde identiteit als Vietnamese Nederlanders.

Dit boek is meer dan een verzameling herinneringen; het is een erbetoon aan de flink veerkracht, hoop en vastberadenheid van een groep mensen die alles achterliet om in Nederland opnieuw te beginnen. Door onze verhalen te delen, hopen wij bij te dragen aan een beter begrip van ons verleden en aan het behoud van deze waardevolle geschiedenissen voor toekomstige generaties.

In dit boek worden de Vietnamese namen weergegeven zoals ze in het Nederlandse bevolkingsregister zijn opgenomen. Dit betekent dat de middennaam en voornaam eerst worden genoemd, gevolgd door de achternaam. Behalve mijn eigen naam, die ik altijd zonder mijn middennaam heb geschreven.

De namen van historische figuren worden anders weergegeven, namelijk zoals ze in de geschiedenisboeken staan, zoals Ngo Dinh Diem (in plaats van Dinh Diem Ngo). Verder heb ik de diakritische tekens

(accenten) weggelaten bij persoons- en plaatsnamen om het niet te ingewikkeld te maken voor de lezers.

Met dit boek hoop ik tevens de kennis over de Vietnamoorlog te vergroten, en wellicht ook te kunnen bijdragen aan zowel een vreedzame samenleving als aan een beter begrip voor de plaats van de Vietnamese veteranen en vluchtelingen daarin. Zoals u zult begrijpen, maakt Vietnam onvermijdelijk deel uit van mijn beleving. Ik ben daar opgegroeid tot mijn 24ste levensjaar.

Mijn band met Vietnam wil ik graag illustreren aan de hand van het toneelstuk *Gijsbrecht van Aemstel* van Joost van Vondel over de strijd om Amsterdam. Amsterdam viel uiteindelijk in handen van de vijand. Gijsbrecht en enkele familieleden van hem waren gevlucht. Wat mij erg aanspreekt, is het volgende: 'Helaas! Hoe bitter valt het scheiden van zijn land, waar alles loopt verloren! De liefde tot zijn land is ieder aangeboren.'

‘Helaas! Hoe bitter valt het scheiden
van zijn land,
waar alles loopt verloren!
De liefde tot zijn land is ieder
aangeboren.’

‘Als we onze eigen verhalen niet
vertellen, zullen andere mensen verhalen
over ons vertellen.’

VIET THANH NGUYEN
(Pulitzerprijswinnaar 2016)

Inkijkexemplaar

Er wonen momenteel ruim 25.000 personen van Vietnamese afkomst in Nederland. Velen van hen ontvluchtten hun land per boot en kwamen tussen 1977 en 1991 vanuit opvangkampen in Zuidoost-Azië hier terecht.

In *Verdreven naar de zee* delen Vietnamese bootvluchtelingen voor het eerst in jaren hun persoonlijke ervaringen, die ze vaak nog nooit met hun eigen kinderen hebben besproken. Ze vertellen waarom ze zich genoodzaakt voelden hun land te verlaten en hoe zij een nieuw leven hebben opgebouwd in Nederland. Het boek besteedt ook aandacht aan de bredere sociaal-politieke omstandigheden die geleid hebben tot de massale vlucht van Vietnamese burgers en aan de Vietnamese gemeenschap die Nederland nu rijk is. Daarmee geeft *Verdreven naar de zee* een stem aan een generatie die alles heeft achtergelaten voor een betere toekomst van hun kinderen.

WWW.WALBURGPERS.NL

Inkijkexemplaar